

Čís. 2639.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb .z. a n.).

Skutková podstata přečinu podle §u 15 čís. 2 zákona nevyžaduje podněcování k určitým zločinům proti určitým osobám; ono ustanovení zákona čelí právě povšechnému abstraktnímu působení na mysle jiných osob zvikláním jejich mravních a právních názorů a zavržitelností a protiprávností zločinných skutků.

Jde o zmátek čís. 10 u 281 tr. ř., podřadil-li soud část činnosti, jejíž celek spadá pod ustanovení §u 83 tr. zák., současně i pod ustanovení §u 15 čís. 2 zákona.

(Rozh. ze dne 3. února 1927, Zm II 410/26).

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmáteční stížnosti obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Mor. Ostravě ze dne 10. června 1926, pokud jím byl stěžovatel uznán vinným zločinem podle §§u 83, 84 tr. zák. a přečinem podle §u 15 čís. 2 zákona na ochranu republiky, pokud napadla výrok prvé stolice, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem podle §u 15 čís. 2 zák. na ochr. rep., zrušil napadený rozsudek v této části jakož i ve výroku o trestu a ve výrocích s tím souvisejících jako zmátečný. Naproti tomu zavrhl zmáteční stížnost, pokud čelila proti výroku nalézacího soudu, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem podle §u 83 tr. zák., a vyměřil obžalovanému trest za tento zločin.

D ů v o d y:

Zřejmě na omylu je stížnost, uplatňující, že přečin podle §u 15 čís. 2 zákona na ochranu republiky vyžaduje podněcování k určitým zločinům proti určitým osobám, že nestačí všeobecné podněcování k násilnému jednání. Naopak ono ustanovení zákona čelí právě povšechnému abstraktnímu působení na mysle jiných osob zvikláním jejich mravních a právních názorů a zavržitelností a protiprávností zločinných skutků a skutková podstata onoho přečinu jest naplněna jakýmkoliv jednáním, které podle povšechné své povahy a podle úmyslu pachatele směřuje k tomu, by v jiných osobách byla vytvořena duševní nálada, jež, nehledíc k určitému, konkrétnímu skutku, jest náchylna k páčání zločinů toho druhu, na který pachatel svým jednáním poukazuje. Oproti tomu spadá působení na mysle jiných osob, by spáchaly určitý konkrétní zločinný skutek, neboli vytváření zlého úmyslu jiných osob spáchati určitý konkrétní zločinný skutek, — podle toho, zda skutek ten byl pak osobami, na jejichž mysle pachatel působil, skutečně spáchán, čili nic — pod hledisko intelektuelního původcovství (intelektuelní pomoci) podle §u 5 nebo bezvýsledného svádění k zločinu podle §u 9 tr. zák. Než, nehledíc k právní mylnosti, není ona námitka provedena po zákonu, neboť není provedena na výhradněm podkladě dotčených skutkových zjištění rozsudku, kterých stížnost neodstraní pouhým tvrzením, že dotčené skutečnosti nejsou zjištěny. Rozhodovací

důvody vyslovují, že stěžovatel, jsa si činu svého vědom a jednáje ve zlém úmyslu — bezprostředně před vtrhnutím řečnil k velkému zástupu dělnictva na nádvoří: »když oni nerespektují závodní rady, tak půjdeme a vyhážem to« a »pojďte za mnou« a že dav hned na to se dal do pohybu za stěžovatelem a vtrhl násilně do kanceláří, dále, že stěžovatel se sebranými lidmi, bezprostředně jeho výzvy uposlechnuvšími, se násilně vedral, vnikl do závodních kanceláří a vykonal tam násilí na závodním majetku, spočívající jednak ve vytlučení dveří a rozbití tabulek, jednak v tlučení holí na zavřené dvře inž. Š-a. Dle těchto výroků nešlo v projevech a pohybech stěžovatelových, které rozsudek podřaduje pod ustanovení §u 15 čís. 2 zákona na ochranu republiku, o povšechné k páchání konkrétního skutku nehledící zviklání názorů o protizákonnosti jednání toho neb onoho druhu, nýbrž ve skutečnosti o řízení vůle jiných osob ke spáchání zvláštního skutku, jimi pak arcit' společně se stěžovatelem spáchaného, naplňujícího skutkovou podstatu zločinu §u 83 tr. zák., a v tomto zvláštním zločinném skutku nešlo o výbuch protiprávní nálady, vytvořené stěžovatelem povšechným zvrácením právních názorů posluchačstva, jakému čelí § 15 čís. 2 zák. na ochranu republiky, nýbrž o výsledek působení stěžovatele na vůli jiných osob ve směru tom pak činných ve směr na páchání tohoto konkrétního zločinného skutku. Nešlo o pouhé podněcování ke zločinu (rušení míru domovního), nýbrž o nastrojení konkrétního skutku, trestného podle §u 83 tr. zák., rozkazem a radou. Tu však sluší uvážit, že tento rozkaz a tato rada stěžovatelova, který jimi úmyslně působil, že se k němu přidaly další osoby, činné pak v témže zločinném směru jako on, jsou v pravdě jen částí činnosti stěžovatelovy, směřující k vniknutí více osob do cizí budovy a cizího příbytku a páchání násilností v nich. Byly jednáním intelektuelního původce zločinu rušení míru domovního, kdežto vniknutí a násilné chování byly jednáním přímého pachatele téhož zločinu. Byly sbíráním více osob, s nimiž pak stěžovatel zločin ten společně spáchal. I s touto s jinými společnou činností naplňují projevy a pohyby stěžovatelovy, v nichž nalézací soud shledal zvláštní přečin podněcování k zločinu, jedinou skutkovou podstatu zločinu podle §u 83 tr. zák., takže došly po stránce viny právního hodnotění již tím, že stěžovatel byl uznán vinným tímto zločinem a sice trestným podle první sazby a neprávem byly podřaděny napadeným rozsudkem zvláště ještě předpisu §u 15 čís. 2 zákona na ochranu republiky vedle zločinu podle §u 83 tr. zák. Podřadil-li nalézací soud část činnosti, jejíž celek spadá pod ustanovení §u 83 tr. zák., současně i pod ustanovení §u 15 čís. 2 zákona na ochranu republiky, uvažoval o skutku podle zákona, který se při správném jeho výkladu k němu nevztahuje, a výrok, že stěžovatel jest vinen přečinem podle §u 15 čís. 2 zákona je zmatečným podle §u 281 čís. 10 tr. ř. Důsledkem toho není třeba zabývatí se zbývajícími ještě vývody stížnosti, že pojem veřejnosti přečinem §u 15 čís. 2 zákona na ochranu republiky předpokládané není tím, co rozsudek zjišťuje, naplněn (§ 281 čís. 9 písm. a) tr. ř.) a že nalézací soud, vyměřiv stěžovateli trest podle prvé věty §u 84 tr. zák., vykročil, ježto stěžovatel prý nebyl původcem zločinu, z mezí trestní sazby, zakládající se na okolnostech v zákoně jmenovitě uvedených; i bylo stížnost, pokud napadá odsuzující výrok

ohledně zločinu veřejného násilí podle §u 83 tr. zák., zavrhnouti, zrušiti však rozsudek ve výroku odsuzujícím stěžovatele též pro přečin podle §u 15 čís. 2 zákona na ochranu republiky a ve výroku o trestu a výrocích s ním souvisejících. Za zločin §u 83 tr. zák., kterým zůstává stěžovatel uznán vinným, byl znovu trest vyměřen podle první věty §u 84 tr. zák.

Čís. 2640.

O »neodolatelné donucení (stav nouze)« ve smyslu §u 2 g) tr. zák. jde jen tenkrát, jednal-li pachatel pod dojmem přítomného bezprostředně hrozícího nebezpečí, jež bylo jedinou pohnutkou ke spáchání činu, a jemuž nebylo lze jinak uniknouti než spácháním zločinu, předpokládajíc, že pachatel nezavinil stav nouze trestným činem a že nemá právní povinnosti snášeti hrozící škodu.

I když jsou tu podmínky stavu nouze, nelze vyloučiti trestnost, je-li hodnota statku obětovaného nepoměrně vyšší než zachráněného.

(Rozh. ze dne 3. února 1927, Zm II 506/26.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost otce obžalovaného do rozsudku zemského trestního jako porotního soudu v Brně ze dne 22. listopadu 1926, jímž byl obžalovaný uznán vinným zločinem vraždy prosté podle §§u 134, 135 čís. 4. tr. zák., mimo jiné z těchto

d ů v o d ů:

Zmateční stížnost dovolává se důvodu zmatečnosti čís. 6 §u 344 tr. ř., dovozujíc, že porotní dvůr soudní porušil zákon v ustanovení §§ 319 a 320 tr. ř., nedav porotcům jednak otázku dodatkovou na neodolatelné donucení podle §u 2 g) tr. zák., jednak otázku eventuální na přečin podle §u 335 tr. zák. Budiž podotknuto, že podle obsahu protokolu o hlavním přelíčení obhájce sám těchto otázek nenavrhl. Pokud jde o otázku dodatkovou ve směru §u 2 g) tr. zák. má stěžovatel za to, že okolnosti tvrzené obžalovaným při hlavním přelíčení, totiž, že pojal úmysl sejíti společně s Bertou P-ovou se světa a, že provedl jej následkem toho, že mu rodiče bránili v poměru k ní, že jeho otec jí opětně vyhrožoval ublížením na těle, neupustí-li od obžalovaného, a jemu hrozil pro ten případ vyděděním — ve spojení se zjištěním, že otec obžalovaného byl odsouzen pro zločin vydírání, spáchaný na Bertě P-ové, ukazují k tomu, že obžalovaný spáchal čin z neodolatelného donucení, a že tudíž měla býti porotcům dána příslušná otázka dodatková. Než zmateční stížnost zneuznává podstatu stavu vylučujícího trestnost podle §u 2 g) tr. zák., pokládajíc ono tvrzení za dostatečné k naplnění jeho zákonné podstaty. Podle ustálené judikatury i nauky lze mluvit o neodolatelném donucení (stavu nouze) jen tenkrát, jednal-li pachatel pod dojmem přítomného bezprostředně hrozícího nebezpečí, jež bylo jedinou pohnutkou ke spáchání činu, a jemuž nebylo